

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ეზოსმოდღვარი

ეზოსმოდღვარი, მეფის სასახლის სამეურნეო-საფინანსო უწყების გამგებელი ძვ. წ. უკანასკნელი და ახ. წ. პირველი საუკუნეების საქართველოში. დამონშებულია არმაზის ბილინგვის არამეულ ტექსტში, სადაც ე. „ძღვევამოსილად და მრავალი გამარჯვების მომპოვებლად" იწოდება. ამ ორენოვანი წარწერის ბერძნ. ტექსტში მას შეესატყვისება „ე პ ი ტ რ ო პ ო ს ი", რ-იც სახლის მმართველს (პროკურატორს) ნიშნავდა ძვ. რომში. არმაზის ბილინგვიდან ჩანს, რომ ე-ის თანამდებობა მემკვიდრეობითი იყო. ვახუშტი ბატონიშვილი (XVIII ს.) ე-ს ფეოდ. პერიოდის საქართვე. სახელმწიფოებრივი წყობილების მნიშვნელოვან მოხელედ წარმოგვიდგენს. მისი სიტყვით, ე-ის „ჯელისა იყო: ყოველნი საგანგიონი, მეფისა ხარჯნი და წარსაგებელნი, წესნი და რიგნი დარბაზისა, მეფის ტაბლისა და სანოვაგისა, ანუ სხუათა". არმაზის ორენოვანი წარწერის, ვახუშტის ცნობისა და სხვა მონაცემების მიხედვით, ე-ის სახელო აერთიანებდა სამხ., ფინანს. და სხვა ადმ. ფუნქციებს. თამარის მეორე ისტორიკოსს მოხსენიებული ჰყავს ბასილი ეზოსმოდღვარი.

წყარო: ვახუშტი, აღწერა სამეფოსა საქართველოსა, წგ.: ქართლის ცხოვრება, ს. ყაუხჩიშვილის გამოც., ტ. 4, თბ., 1973.

ლიტ.: საქართველოს ისტორიის ნარკვევები, ტ. 1, თბ., 1970; ყ ა უ ხ ჩ ი შ ვ ი ლ ი ს., არმაზში აღმოჩენილი ბერძნული წარწერები, «საქართვე. მეცნ. აკადემიის მოამბე», 1941, ტ. 2, N1-2; წ ე რ ე თ ე ლ ი გ., არმაზის ბილინგვა, «ენიმკის მოამბე», 1942, ტ. 13; Ш а н и д з е А. Г., Данные греческо-пехлевийской билингвы из Армази для истории термина ეზოსმოდღვარი ეზოსმოდღვარი в древнегрузинском, «საქართვე. მეცნ. აკადემიის მოამბე», 1941, ტ. 2, N1-2.

ი. სურგულაძე

